

TAMPERE.
FINLAND

Pirkanmaan talous 2024

Toimialojen nykytila ja näkymät

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION

Yrittäjät

Pirkanmaan monipuolinen elinkeinorakenne turvaa kasvun

Pirkanmaan yrityksillä on takanaan monimuotoinen vuosi 2024, jota ovat leimanneet talouden ja teollisuuden erilaiset muutokset. Vaikka monilla toimialoilla ei saavutettu merkittävää kasvua, maakunnan elinkeinoelämä on pysynyt aktiivisena ja tulevaisuudennäkymät ovat positiiviset.

Vuoden 2020 lopussa alkanut liikevaihdon elpyminen jatkui aina vuoden 2024 toiseen neljännekseen asti. Tämän jälkeen liikevaihto monilla toimialoilla on laskenut maltillisesti. Erityisesti teknologiateollisuudessa tilauskannat heikkenivät vuoden 2023 loppua kohti, mikä näkyy myös tuoreimmissa liikevaihtoluvuissa. Monet yritykset purkivat ennätyskellisiä tilauskantoja pandemian jälkeen, mikä auttoi teollisuutta vielä vuoden 2023 läpi.

Pirkanmaan yrityksillä on kuitenkin hyviä uutisia: Vastikään esimerkiksi teknologiateollisuuden piirissä toimiva yritys julkisti miljardiluokan tilauksen, joka työllistää Pirkanmaan yksikköä. Lisäksi kauppakamarien vientijohtajakysely osoittaa suomalaisten vientiyriytysten näkymien parantuneen. Yli puolet yrityksistä arvioi viennin kasvavan joko hieman tai merkittävästi vuoden 2024 aikana.

Tutkimuslaitokset ovat yhtä mieltä, että Suomen talous kasvaa vuonna 2025. Korkeennusteita on korjattu alaspäin.

Tämä voi auttaa rakentamisen toimialaa, joka on ollut viime aikoina alamaissa. Tampere ja Pirkanmaa nähdään erityisen kiinnostavina alueina, kun rakentamisen kasvu taas käynnistyy. Muuttovoitto maakuntaan ja keskuskaupunkiin on säilynyt vahvana.

Pirkanmaan puolustusteollisuudella on lähes vuosisadan mittainen historia. Alueella sijaitsevat alan suurimmat yritykset sekä merkittävät Puolustusvoimien ja julkisen sektorin toimijat. Nato-jäsenyyden myötä kansainvälisen puolustusteollisuuden yhteistyö on syventynyt ja se tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös maakunnan teknologiayrityksille.

Tampereella on onnistuttu toteuttamaan merkittäviä kaupunkikehityshankkeita läpi 2010-luvun. Lista saa jatkoa, kun seuraavana vuorossa on Asemakeskuksen kehittäminen. Pirkanmaa on Suomen vetovoimaisin maakunta myös ensi vuonna. •

Tampereen kauppakamarin toimitusjohtaja Antti Eskelinen.

Pirkanmaan talous 2024

- 3** Pirkanmaan liikevaihto toimialoittain 2023
- 4** Business Tampere: Kohti kestävämpää tulevaisuutta
- 5** Pirkanmaan Yrittäjät: Pk-yritysten suhdanneodotukset parantuneet
- 6** Pirkanmaan liitto: Energiamurros haastaa sektorirajoja
- 7** Tilastot: Teknologiateollisuus
- 8** Enico Oy: Energiavarastoilla kiinni sähkön reservimarkkinoihin
- 9** Kyrel Oy ennakoii vastuullisuusodotusten korostumista
- 10** Tilastot: Informaatio ja viestintä
- 11** Enermixin alusta optimoi lämmitystä ja lämmönjakelua
- 12** Tilastot: Elintarviketeollisuus
- 13** Tilastot: Metsäteollisuus
- 14** Tilastot: Kemikaalit, kumi ja muovu
- 15** Leomuovi Oy satsaa energiatehokkuuteen
- 16** Tilastot: Rakentaminen
- 17** Tilastot: Vähittäiskauppa
- 18** Tilastot: Tukku kauppa
- 19** Tampereen kauppakamari: Vientiyriykset uskovat talouden piristyvän
- 20** Tilastot: Elämystalous
- 21** Tilastot: Majoitus ja ravitsemisala
- 22** Tilastot: Liike-elämän palvelut
- 23** Yhteystiedot

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät

PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION

Pirkanmaan liikevaihto toimialoittain 2023

	2023	2024*
Liikevaihto kaikki toimialat	44 297 M€	21 286 M€
Liikevaihdon muutos	-1,5 %	-2,9 %
Liikevaihto, teollisuus	14 714 M€	7 219 M€
Teollisuuden liikevaihdon muutos	-3,6 %	-3,6 %
Vienti, teollisuus	9 897 M€	4 954 M€
Teollisuuden viennin muutos	-5,4 %	-2,4 %
Asukkaita	532 671 (toukokuu 2024)	
Toimipaikkoja	38 146	

* 1. puolivuotta

TEOLLISUUS

14 714 M€

Teknologia 54 %
Elintarvike 3 %Metsä 18,3 %
TeVaNake 1 %

Kemikaalit, kumi, muovi 12 %

KAUPPA

12 030 M€

Tukkukauppa 65 %

Vähittäiskauppa 35 %

PALVELUT

10 572 M€

Liike-elämän palvelut 46 %

Liikenne 20 %

Majoitus ja ravitsemus 10 %

RAKENTAMINEN

4 004 M€

INFORMAATIO JA VIESTINTÄ

2 243 M€

ELÄMYSTALOUS

1 996 M€

% -osuus koko toimialan liikevaihdosta

Energiamurros: Kohti kestävämpää tulevaisuutta

Tulevaisuuden energiajärjestelmä rakentuu yhä voimakkaammin uusiutuvan energian varaan.

Energiamurros vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan, talouteen ja ympäristöön. Siirtyä fossiilista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin on välttämätön ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, jotta voimme vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja saavuttaa ilmastotavoitteet.

Energiamurros tarkoittaa siirtymää saastuttavista energialähteistä, kuten öljystä, kivihiilestä ja maakaasusta, kohti puhtaampia ja uusiutuvia energialähteitä, esimerkiksi aurinko-, tuuli- ja vesivoimaa. Energiamurros tarkoittaa myös energian toimitus- ja huoltovarmuutta, kysyntäjoustoa, energian kierrätys- ja varas-

Business Tampereen omistavat
Tampereen kaupunkiseudun kunnat:

**Tampere, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi,
Pirkkala, Vesilahti ja Ylöjärvi.**

Business Tampere on Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyritys, jonka tehtävä on edistää investointeja sekä luoda paras ympäristö yritystoiminnalle. Yhtiön toimintaa ohjaa Tampereen kaupunkiseudun elinkeinostrategia.

www

tointitekniikoita, kaupunkien lämmitystä ja liikenne- ja ratkaisuja.

ENERGIAMURROKSEN VAIKUTUKSET

Energiamurros vaikuttaa yhteiskuntaan ja talouteen uusilla työpaikoilla ja liiketoimintamahdollisuuksilla. Voimaloiden rakentaminen ja ylläpito vaativat työvoimaa. Energiamurros edistää energian omavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta tuonnista. Se parantaa kansallista turvallisuutta ja taloudellista vakautta.

Toisaalta energiamurros vaatii merkittäviä investointeja infraan ja teknologiaan. Uusiutuvan energian tuotanto ja jakelu edellyttävät uusia sähköverkkoja ja varastointiratkaisuja.

Yksi suurimmista haasteista on energian varastointi. Uusiutuvat energialähteet, kuten aurinko- ja tuulivoima, ovat riippuvaisia sääolosuhteista, mikä voi aiheuttaa vaihtelua tuotannossa. Tarvitsemme varastointiratkaisuja, kuten akkuja, jotka voivat tasapainottaa tuotannon ja kulutuksen eroja.

TEKNOLOGIAN JA PIRKANMAAN ROOLIT TULEVAISUUDESSA

Teknologia on energiamurroksen keskiössä, kuten älykkäät sähköverkot ja energian varastointitekniikat, jotka mahdollistavat tehokkaan käytön ja jakelun. Niillä voi tasapainottaa kysyntää ja tarjontaa, mikä vähentää hukkaa ja parantaa toimitusvarmuutta. Myös vetytalous ja sähköpolttoaineet ovat keskeisiä tekijöitä tulevaisuuden energiajärjestelmässä. Vetyä voi tuottaa uusiutuville

Kuva: Laura Vanzo

Business Tampereen asiakkuusvastaava Mika Kolari.

Yksi suurimmista haasteista on energian varastointi. Uusiutuvat energialähteet, kuten aurinko- ja tuulivoima, ovat riippuvaisia sääolosuhteista, mikä voi aiheuttaa vaihtelua tuotannossa. Tarvitsemme varastointiratkaisuja, kuten akkuja, jotka voivat tasapainottaa tuotannon ja kulutuksen eroja.

energialähteillä. Sähköpolttoaineita voi valmistaa vedystä ja hiilidioksidista, ja niitä voidaan suoraan käyttää nykyisissä polttomoottoreissa ja energiainfrastruktuurissa. Tämä tekee niistä houkuttelevan vaihtoehdon erityisesti liikenteen ja teollisuuden sektoreilla. Esimerkkejä sähköpolttoaineista ovat: synteettinen metaani, metanoli, e-SAF-lentopolttoaine ja e-LNG-kaasu, jota voidaan käyttää esimerkiksi laivojen polttoaineena.

Pirkanmaa voi hyötyä energiamurroksesta. Vahva teollinen perusta ja osaava työvoima tukevat uusiutuvan energian kehitystä ja käyttöönottoa. Lisäksi Pirkanmaan yliopistot ja tutkimuslaitokset voivat tarjota tarvittavaa tietoa ja innovaatioita energiamurroksen edistämiseksi. •

Teksti: **MIKA KOLARI**, Business Tampere
Asiakkuusvastaava, EU-rahoitus ja tiiminvetäjä,
nousevat ekosysteemit

Pk-yritysten suhdanneodotukset parantuneet viime keväästä

Yleiset suhdannenäkymät ovat lähteneet selvästi kasvuun koko Suomessa, erityisesti inflaation hidastumisen ja laskevien korkojen takia. Parannus näkyy erityisesti 20–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä sekä rakennusalalla, jossa tilanne on vähitellen helpottumassa. Vaikka talouteen liittyy edelleen epävarmuustekijöitä, kuten yksityisen kulutuksen ja korkotason kehitys, suomalaiset pk-yritykset odottavat taloudellisen tilanteen pysyvän vakaana seuraavan vuoden aikana.

KASVU- JA KANNATTAVUUSHAKUISUUS SAATAVA NOUSUUN PIRKANMAALLA

Pienten ja keski suurten pirkanmaalaisyriyten suhdanneodotukset ovat parantuneet viime keväästä. Pirkanmaalla kasvuhakuisten yritysten määrä on kuitenkin hieman laskenut ja valtakunnallisessa vertailussa korostuvat myös keskiarvoa matalammat kannattavuusodotukset. Muut alueen suhdannenäkymät seuraavat koko maan tilannetta. Kehityssuunta on rohkaiseva.

Pirkanmaan Yrittäjien elinkeinoasioiden asiantuntija **Elina Purhon** mukaan Ukrainan sota vaikuttaa edelleen ja Pirkanmaan taloudessa ja se näkyy varovaisuutena investoita.

”Toimitusketjujen häiriöt ja raaka-aineiden hinnannousu voivat vaikuttaa erityisesti alueen teollisuusyrityksiin ja viennin toimijoihin. Lisäksi energian hintojen nousu ja saatavuusongelmat heijastuvat Pirkanmaan yritysten toimintakustannuksiin ja kuluttajien ostovoimaan”, Purho toteaa.

Pirkanmaan Yrittäjät

Yrittäjät on Suomen aktiivisin vaikuttajajärjestö (avoimuusrekisteri 2024). Voimakkaana elinkeinoelämän aluevaikuttajana Pirkanmaan Yrittäjien ydintehtäviin kuuluvat yrittäjyyden toimintaedellytysten edistäminen maakunnassa sekä jäsenyrittäjien verkostojen ja osaamisen vahvistaminen.

Syksyn 2024 Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

www PK

Kuva: Joonas Nyhinen

Pirkanmaan Yrittäjien yli 400 paikallisyhdistysaktiivia tekevät vaikuttamistyötä kaikissa kunnissa ja kaupungeissa.

Toinen syy löytyy Pirkanmaan Yrittäjien toimitusjohtaja **Jenni Pölläsen** mukaan Pirkanmaan yritys rakenteesta, sillä teollisuudella on ollut maakunnassa pitkät perinteet.

”Teollisuusvienti elpyy usein hitaammin kuin esimerkiksi palveluvienti. Kasvun nousua nähdään vielä Pirkanmaalla, mutta se on hitaampaa kuin muualla Suomessa. Oikean suunnan vahvistamiseksi on tärkeää lisätä työvoiman saatavuutta ja kansainvälisten osajien liikkuvuutta sekä purkaa liiallista sääntelyä”, sanoo Pöllänen.

HYVIÄ UUTISIA PIRKANMAAN RAKENNUSALALLE

Yleiset suhdannenäkymät ovat lähteneet selkeään positiiviseen nousuun koko Suomessa. Parannus näkyy erityisesti 20–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä sekä rakennusalalla. Maakuntaan muuttaa jatkuvasti lisää asukkaita. Tällä tarvitaan paitsi asuntotuotantoa, myös liikennehankkeita ja muuta perusinfrastruktuuria.

Pirkanmaa on Suomen toiseksi elinvoimaisin maakunta (*Suomen Yrittäjät: Elinvoimabarometri 2023*) ja Tampere on Suomen vetovoimaisin kaupunki (*T-Media: Vetovoima- ja pitovoimatutkimus 2024*). Pirkanmaalla on valtavasti potentiaalia. •

Teksti: **EIJA RANUA**, Pirkanmaan Yrittäjät

Energiamurros haastaa sektorirajoja

Energiamurroksessa on kyse teknologisen muutoksen lisäksi perustavanlaatuisesta totuttujen käsitysten ja toimintatapojen kyseenalaistamisesta: millainen energiajärjestelmä palvelee tulevaisuuden yhteiskuntaa, miten ja mihin energiaa käytetään, sekä millainen vastuu eri toimijoilla on kokonaisuudesta ja sen kehittämisestä.

Energiasektori luotsaa järjestelmän kunnianhimoista uudistamista, mutta meillä kaikilla on omat jatkuvasti kehittyvät roolime kokonaisuudessa. Energiamurroksen myötä monet sektorit ja toimijat ovat yllättäen löytäneet paikkansa energiantuottajina, energiatehokkuuden edelläkävijöinä, kumppaneina uusissa innovaatioissa ja osana sektorirajat ylittävää yhteiskunnallista

Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan liitto on koko maakunnan alueella toimiva kuntayhtymä – maakunnan kehittäjä. Edistämme toiminnallamme kestäväää kasvua.

Lue lisää:

www

keskustelua energiamurroksesta. Passiivisen sivustakatsojan roolia ei ole tarjolla.

Vetytalous on hyvä esimerkki energiamurroksen osa-alueesta, joka vaatii useiden sektoreiden välistä vuoropuhelua, yhteistyötä ja monialaista osaamista. Vetytalous tulee työllistämään energiasektorin ja teknologiateollisuuden lisäksi muun muassa ICT- ja rakennusalan sekä turvallisuuden, kaupan ja palvelualan toimijoita. Lisäksi tarvitaan esimerkiksi kansainväliseen energiapolitiikkaan, sääntelyyn ja hallintoon liittyvää osaamista, tutkimus- ja koulutusorganisaatioista puhumattakaan. Eikä edellä mainittuja tahoja työllistä ainoastaan puhtaan vedyn valmistus, vaan jokainen askel pitkässä arvoketjussa aina uusiutuvan sähkön tuotannosta vedyn jatkojalosteisiin ja niiden hyödyntämiseen.

**PASSIIVISEN
SIVUSTAKATSOJAN ROOLIA
EI ENERGIAMURROKSESSA
OLE TARJOLLA.**

Kuva: Rami Marjamäki

Pirkanmaan liiton Tiina Luukkonen.

Pirkanmaan vetytalousasiantuntija -hankkeessa on arvioitu, että vuonna 2030 maakunnan oma vedyntuotantopotentiaali olisi joitain kymmeniä tuhansia tonneja. Euroopan laajuisesti taas puhutaan 10 miljoonasta tonnista vetyä arvoketjuineen, eli miljardien eurojen ainutlaatuisesta mahdollisuudesta. Euroopan komission mukaan vetytalous tulee olemaan avainasemassa energiamurroksen toteutumisessa. Siitä voi riippua monta muuta edistysaskelta, joilla irtaudutaan paitsi fossiilista raaka-aineista myös niihin liittyvistä geopoliittisista riskeistä.

Pirkanmaan liiton, Tampereen kauppakamarin, Pirkanmaan Yrittäjien ja Business Tampereen kaltaisilla alueellisilla toimijoilla on vastuullinen tehtävä sektorirajat ylittävien keskusteluyhteyksien mahdollistajina. Vetytalous ja laajemmin energiamurrokseen kytkeytyvien alojen on erilaisuudestaan huolimatta kyettävä aidosti kuuntelemaan vuoropuheluun, jotta saadaan yhteensovitettua kaikki palapelin osat hallituksi ja toimivaksi koko yhteiskuntaa palvelevaksi kokonaisuudeksi. •

Teksti: **TIINA LUUKKONEN**, Pirkanmaan liitto

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Teknologiäteollisuus

Teknologiäteollisuuden liikevaihto kehittyi positiivisesti vuoden 2023 kesäkuuhun asti. Tilauskantojen heikkeneminen alkoi vuoden 2023 toisella puoliskolla, ja se näkyy myös Pirkanmaan yrityksissä. Vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotisjaksolla liikevaihto supistui 7,8 prosenttia.

7 944 M€
Liikevaihto 2023

2,1 %
Liikevaihdon muutos

6 183 M€
Vienti 2023

3,1 %
Viennin muutos

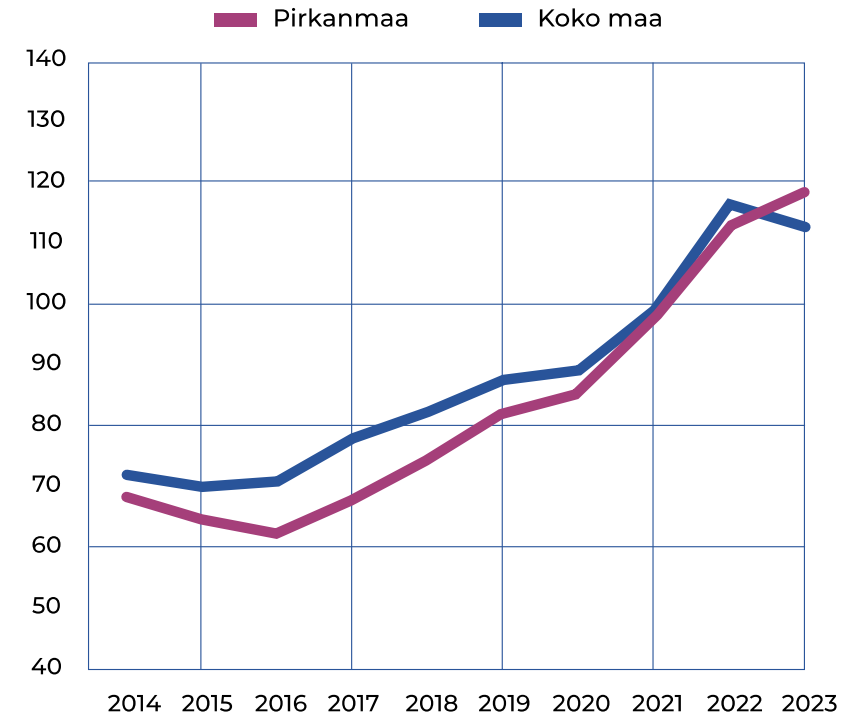

969
Toimipaikkoja 2023

-7,8 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SANDVIK MINING AND CONSTRUCTION OY · METSO OUTOTEC FINLAND OY · NOKIA SOLUTIONS
AND NETWORKS OY · AGCO POWER OY · VALMET TECHNOLOGIES OY · CARGOTEC FINLAND OY

Energiavarastoilla kiinni sähkön reservimarkkinoihin

Enico Oy:n energiavarastot tukevat vihreää siirtymää tehostamalla uusiutuvien energianlähteiden käyttöä ja optimoimalla energiankulutusta. Energiavarastoilla on kasvava rooli sähköverkon vakauden tukemisessa, ja ne mahdollistavat uutta ansaintaa taajuusreservimarkkinoilla.

Enico on kasvattanut liikevaihtoaan viime vuoden kolmesta miljoonasta yli 10 miljoonaan ja odottaa ensi vuodelta jopa 50 miljoonan euron liikevaihtoa. Enicon operatiivinen johtaja **Anna Prusi** vastaa kokonaisuuden toimivuudesta: operaatioista, hankinnoista ja henkilöstöstä. Hänen mukaansa Enicon yleisimmillä asiakkailla kaupan ja teollisuuden toimintaympäristöissä sekä kiinteistöissä, on liiketoiminnallinen näkökulma energiavaraston hankintaan.

”Energiavaraston avulla voidaan muun muassa leikata kulutus-huippuja, siirtää sähkönkulutusta halvemmille tuntihinnoille, maksimoida aurinkopaneelien energiantuotto ja varastoa voidaan käyttää varavoimana. Energiavaraston liiketaloudellinen

juju on kuitenkin myydä kapasiteettia Fingridin taajuusreservimarkkinoille, jolloin varasto tuo myös merkittäviä tuloja”, Prusi kertoo.

Kantaverkkoyhtiö Fingrid hallitsee sähkön tuoton ja kulutuksen tasapainoa reservin avulla.

LAITE PALVELUINEEN VERKKOON JA EUROT TILILLE

Enicon energiavarastot ovat rungoltaan metallisia moduuleja, joiden sisältö rakentuu tarkoin valittujen kumppanien huipputeknologiasta, muun muassa akustosta ja invertteristä. Enico suunnittelee teknologian, johtaa valmistuksen sekä hoitaa käyttöönoton.

TERVEISET PÄÄTTÄJILLE:

Uusiutuvien energialähteiden käyttöä on lisättävä. Rahoituksesta tai hankinnoista vastaavien päättäjien olisi kuitenkin hyvä miettiä kokonaisuutta koko elinkaaren ajalta esimerkiksi aurinkovoi-malainvestoinneissa. Parhaan kapasiteetin lisäksi energiavarasto tarjoaa lisäansaintamahdollisuuksia, joilla investoinnin voi kuolettaa nopeammin. Koska varasto tukee suomalaisen kantaverkon kykyä kestää vaihtelevaa kuormitusta, investointi tuottaa myös yhteiskunnallista hyvää.

Kuva: Laura Vanzo

Enicon operatiivinen johtaja Anna Prusi.

Laitteet kootaan kestävästä ja laadukkaista komponenteista Lahdes-järvellä yhdessä sisaryritys Ubitecin kanssa. Energiavarastoa hallitaan Enicon omalla Energy Management System -ohjelmistolla (Enico EMS), jonka kautta voidaan liittyä Fingridin reservimarkkinaan.

Palvelusopimus reservimarkkinakaupankäynnistä tehdään Enicon ja asiakkaan välillä, jolloin Enico hoitaa testaukset ja kaupankäynnin suoraan Fingridin kanssa.

”EMS-järjestelmä tekee tarjoukset Fingridille ennustaen maksimaalisen tuottopotentiaalin ja muodostaa energiavarastolle vuorokausikohtaisen ajo-ohjelman hyväksytyjen tarjousten mukaisesti. Asiakkaalle kokonaisuus toimitetaan avaimet käteen -palveluna, ja tuotot tulevat kvartaaleittain tilille.”

OSAAMINEN PALVELEE VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ

Prusin mukaan yrityksessä on keskitytty nyt toiminnan skaalaamiseen ja asiakaskentässä markkinaymmärryksen lisäämiseen, sillä kysyntä ja teknologiat kehittyvät nopeasti. Tämä näkyy siinä, että energiavarastojen käyttökohteet lisääntyvät ja yhteiskunnallinen merkitys sähköverkon vakauden tukemisessa kasvaa. Yhteistyö yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa onkin tärkeää.

”Olemme ylpeitä siitä, että olemme luoneet pohjoisen olosuhteisiin soveltuvan tuote- ja palvelukokonaisuuden. Tuotteemme tukevat energiamurrosta mahdollistaen aurinko- ja tuulivoiman maksimaalisen hyödyntämisen ja vahvistaen kantaverkon vakautta”, Prusi korostaa. •

Enico Oy

ENERGIAVARASTOPALVELUT

Henkilöstö 14 (2024)

Liikevaihto 3,2 milj. (2023)

Ennuste 2024 12 milj., odote 2025 50 milj.

www in

Kyrel ennakoi vastuullisuusodotusten korostumista

Osaaminen, hyvä palvelu ja tuotteiden turvallisuus ovat elektroniikan sopimusvalmistaja Kyrelin ydintä. Vastuullisuusvaatimusten täyttäminen auttaa kansainvälisessä kilpailussa.

Elektroniikan, mekaniikan ja sähkömekaniikan kokoonpanopalveluja tarjoava hämeenkyröläinen Kyrel luottaa kansainvälisen kilpailun puristuksessa korkeaan osaamiseen ja laatuun. Yritys valmistaa vaativia komponentteja muun muassa terveydenhuoltoon, auto- ja puolustusvälineiteollisuuteen sekä tietoliikenne-eratkaisuihin.

Toimitusjohtaja **Mika Rädyn** mukaan kokoonpanoa tehdään pääasiassa suomalaisille tai Suomessa toimiville kansainvälisille yrityksille, jolloin lähes 90 prosenttia tuotannosta päättyy lopulta vientiin.

”Osaaminen, luotettavuus ja turvallisuus ovat kilpailussa pärjäämisen kulmakiviä. Näiden lisäksi kestävyysodotukset voimistuvat koko ajan. Pyrimme ennakoimaan vaatimuksia ja raportoimme toiminnastamme riippumattoman EcoVadis-luokitusjärjestelmän mukaisesti”, Rätty toteaa.

ENERGIAA VOI SÄÄSTÄÄ SEKÄ OSAKOKOONPANOILLA ETTÄ TUOTANNOSSA

Monet vastuullisuusteemat täyttyvät Suomen lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia noudattamalla. Aina on kuitenkin vara parantaa. Kyrelillä on komponenttituottajana keskeinen rooli energiamurrosta elävän teollisuuden tuotantoketjussa. Yritys kokoaaakin muun muassa valaisinyritykselle ledeistä ja ohjaus-

levyistä osakokonaisuuksia, joiden avulla voi säästää energiaa.

Omassa toiminnassaan Kyrel on tehnyt vuoden sisällä isoja muutoksia. Noin vuosi sitten Kyrel siirtyi ostamaan uusiutuvaa, CO₂-vapaata kaukolämpöä ja sähköä sekä uusi samalla valaistuksensa.

”Ledivaloihin siirtyminen toi merkittävää säästöä sähkönkulutukseen, sillä meillä on 12 000 neliometriä valaistavana. Samalla työskentelyolosuhteet paranivat”, Rätty huomauttaa.

Kyrel Oy

ELEKTRONIIKAN SOPIMUSVALMISTAJA

Liikevaihto 60 miljoonaa (2023)

Henkilöstö 200

www.in

Kuva: Paula Huvinen

Kyrelin toimitusjohtaja Mika Rätty.

Vanha paineilmalaitteisto on korvattu nykyaikaisilla kompressoireilla, jolloin paineverkon säätäminen onnistuu taloudellisesti. Omia kuljetuksia on keskitetty yhtiöihin, jotka käyttävät uusiutuvia polttoaineita ja henkilökunta on otettu mukaan etsimään säästökohteita tuotantoprosesseista. Niitä on myös löytynyt.

”Isot muutokset energiapuolella on tehty. Seuraavaksi etsimme tekoälystä ja robotiikasta keinoja, joilla voimme siirtää ihmisiä kuormittavista ja yksitoikkaisista tehtävistä lisäarvoa tuottaviin tehtäviin”, Rätty kertoo kestäväen kehityksen tulevista suunnista. •

TERVEISET PÄÄTTÄJILLE:

Pk-yritysten kilpailukykyä ei saa tinkiä. Haluamme toimia vastuullisesti ja olla mukana energiamurroksessa, mutta on hyvä muistaa, että raportointivaatimukset ja muut velvoitteet iskevät pk-yritysten kilpailukykyyn ja resursseihin aivan eri suhteessa kuin isoihin konserneihin. Vaatimusten täyttämiseen tarvitaan tukea tai niitä pitää suhteuttaa, jotta pk-sektori säilyy elinvoimaisena työnantajana.

Teknologiäteollisuus / **Informaatio ja viestintä** / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Informaatio ja viestintä

Toimialan liikevaihto kasvoi Pirkanmaan maakunnassa vuoden 2023 jokaisella neljänneksellä. Vuoden 2024 ensimmäisen puolivuoden aikana liikevaihto kasvoi vielä 2,1 prosentin vauhtia. Toimialaan kuuluu Pirkanmaalle tärkeä tietojenkäsittelypalveluiden alaluokka. Ohjelmisto- ja konsultointipalveluja tarjoavien yritysten menestys näkyy toimialan luvuissa.

2 243 M€
Liikevaihto 2023

7,2 %
Liikevaihdon muutos

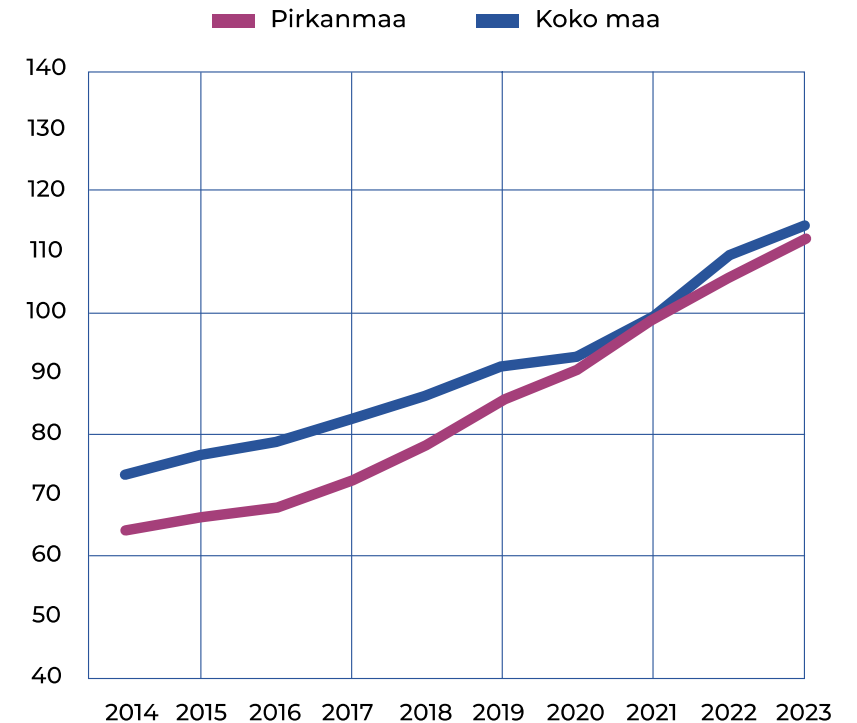
1 649
Toimipaikkoja 2023

2,1 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL J (58-63): kustannustoiminta; elokuva-, video- ja tv-ohjelmatuotanto sekä äänitteiden ja musiikin kustantaminen; radio- ja tv-toiminta; televiestintä; ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; tietopalvelutoiminta

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SOLITA OYJ · YLEISRADIO OY AB · TIETO FINLAND OYJ · M-FILES OY · CGI SUOMI OY · GOFORE OYJ

Enermixin alusta optimoi lämmitystä ja lämmönjakelua

Enermix Oy:n kehittämän kiinteistönhallintatyökalun avulla kiinteistöt voivat säästää kustannuksia esimerkiksi optimoimalla lämpötilaa. Energiayhtiöille työkalu tarjoaa mahdollisuuden säätää lämmönjakelua todellisen tarpeen mukaan, mikä vähentää niin hukkaenergiaa kuin päästöjäkin.

Älykäs digitaalinen alusta Talotohtori 2.0 voidaan Enermixin toimitusjohtaja **Sami Vatasen** mukaan kytkeä niin uusiin kuin vanhoihin rakennuksiin järjestelmästä riippumatta. Anturit lähettävät pilven kautta tietoa käyttöliittymään kiinteistön olosuhteista, jolloin lämmitystä voidaan optimoida todellisen tilanteen mukaan, eikä esimerkiksi vain ulkolämpötilaa mu- kaillen, kuten perinteisissä menetelmissä. Datan avulla kiinteis- töjen lämmitys ei mene harakoille.

”Etäohjaus soveltuu sekä uusiin että vanhoihin kiinteistöihin. Hallintatyökalua voi hyödyntää myös saneerauksen tai huollon suunnittelussa. Näin vältetään turhilta tai vääränlaisilta saneerauksilta, kun toimet perustuvat faktoihin”, Vatanen kertoo.

Järjestelmä soveltuu kaukolämmöllä lämmitettäviin kiinteistöihin, mutta sovellusta voi hyödyntää myös lämpöpumpputeknologioissa. Hybridijärjestelmissä sovelluksen avulla voi valita aina edullisimman energiamuodon. Keskitetyn etähallinnan avulla suurten kiinteistönomistajien säästöt ovat huomattavia.

ENERGIAYHTIÖT HYÖDYNTÄVÄT KYSYNTÄJOUSTOA

Kiinteistöjen lisäksi Enermixin sovellusta hyödyntävät muun muassa kaukolämpöä tuottavat energiayhtiöt. Kysyntäjousto- ratkaisuisa energiayhtiöt voivat säätää lämmönjakelun talou-

dellisimpaan ajankohtaan todellisen tarpeen mukaan.

”Perinteisesti lämmintä vettä käytetään eniten aamulla ja illalla. Lämmitystä voi ajoittaa ajankohtaan, jolloin kaukolämmön tarve on vähäinen. Fossiilisia polttoaineita käyttävien varavoimailoiden käyttö vähenee, kun kysyntäpiikit loiventuvat, mikä luonnollisesti vähentää päästöjä.”

Energiayhtiöt voivat myös myydä Talotohtori-palvelua oman brändinsä nimissä asiakkailleen, jotta he pääsevät omiin päästö- tavoitteisiinsa.

Enermix Oy

TALOTOHTORI KIINTEISTÖNHALLINTA-
ALUSTAN KEHITTÄMINEN

Omistajat: Tampereen energia ja Leppäkoski
Liikevaihto 720 000 (2023), odote 900 000 (2024)
Henkilöstö 10

www

Kuva: Paula Huvinen

Enermixin toimitusjohtaja Sami Vatanen.

Vatasen mukaan tarvitaan laajaa yhteistyötä, jotta energiaa sääs- täviä innovaatioita saadaan käyttöön mahdollisimman laajasti. Tutkimus- ja kehitysyhteistyössä oppilaitoksilla ja VTT:llä on iso rooli, samoin EU-rahoituksella.

”Kattava kumppaniverkosto on välttämätön. Ilman yhteistyötä alan asiantuntijoiden, kiinteistöjen ja jopa kilpailijoiden kanssa työ jää puolitehen. Ja aina täytyy muistaa asukkaat. Asumisolosuhteiden on oltava miellyttävät, muuten kaikki ponnistelut energian- kulutuksen tai päästöjen minimoimiseksi valuvat hukkaan.” •

TERVEISET PÄÄTTÄJILLE:

Digitaalisiin energiatehokkuusratkaisuihin tarvitaan lisää kannustimia. On myös tärkeää, että tukiprosesseja nopeutetaan ja yksinkertaistetaan, jotta yritykset voivat hyödyntää tukia ajallaan ja tehokkaasti. EU-tukien viive vaikeuttaa sekä kiinteistönomistajien että energiatehokkuusratkaisuja tarjoavien yritysten tulevaisuuden suunnittelua, hallittua riskinottoa ja investointeja.

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / **Elintarviketeollisuus** / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Elintarviketeollisuus

Pirkanmaan elintarviketeollisuuden suurimmat yksiköt ovat keskittyneet einesten, lihanjalostuksen sekä kalatuotteiden valmistukseen. Vuonna 2023 liikevaihtoa kertyi 6,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Liikevaihto kasvoi vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotiskaudella 2,3 prosenttia.

561 M€

Liikevaihto 2023

6,8 %

Liikevaihdon muutos

30 M€

Vienti 2023

11,9 %

Viennin muutos

173

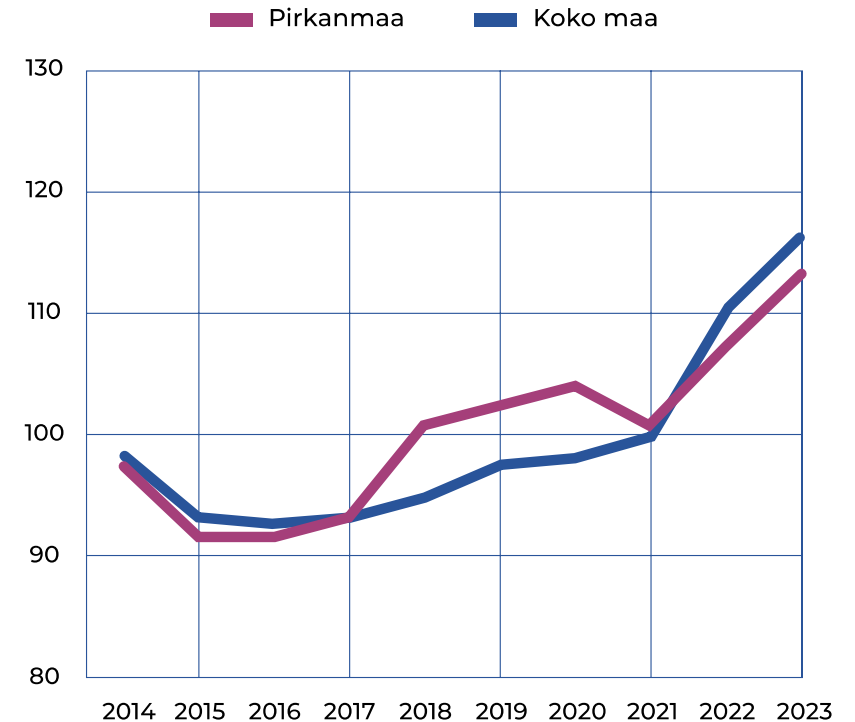
Toimipaikkoja 2023

2,3 %

Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

TOL 10-12: elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SAARIOINEN OY · LEIVON LEIPOMO OY · KALANEUVOS OY · TAPOLA OY LIHANJALOSTUSTEHDAS ·
YRJÖ WIGREN OY · LINKOSUON LEIPOMO OY · KYMPPI-MAUKKAAT OY

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / **Metsäteollisuus** / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Metsäteollisuus

Koko vuonna 2023 metsäteollisuuden liikevaihto laski Pirkanmaalla 17,9 prosenttia. Pirkanmaan yritykset valmistavat mm. aaltopahvia ja kartonkia. Kulutuksen vähentyminen ja verkkokaupan kuljetusten pienentyminen ovat haastaneet pakkaustuotteiden kysyntää. Vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotiskaudella tapahtui kuitenkin hienoinen käänne, kun liikevaihto kasvoi 5,8%.

2 687 M€
Liikevaihto 2023

-17,9 %
Liikevaihdon muutos

2 083 M€
Vienti 2023

-25 %
Viennin muutos

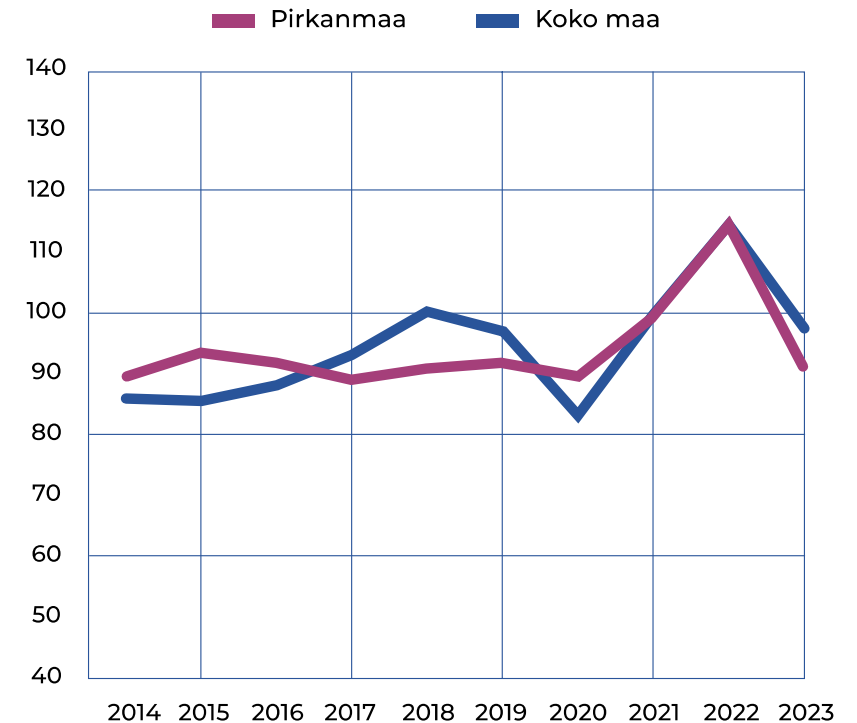

374
Toimipaikkoja 2023

5,8 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

UPM-KYMMENE OYJ · METSÄ TISSUE OYJ · UPM RAFLATAC OY · ADARA PAKKAUS OY · METSÄ BOARD OYJ ·
OY ESSITY FINLAND AB

Teknologiaeteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / **Kemikaalit, kumi ja muovi** / Rakentaminen

Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Kemikaalit, kumi ja muovi

Toimiala on Pirkanmaalla keskittynyt renkaiden, muovilevyjen, kalvojen ja putkien profiilien sekä rakennusmuovien valmistukseen. Toimialan liikevaihto laski 2023 vuoden aikana 8,3 prosenttia. Rakentamisen heikko kysyntä painoi toimialaa myös vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotiskaudella. Liikevaihto laski 5,1 prosenttia.

1 891 M€

Liikevaihto 2023

-8,3 %

Liikevaihdon muutos

992 M€

Vienti 2023

-10,4 %

Viennin muutos

130

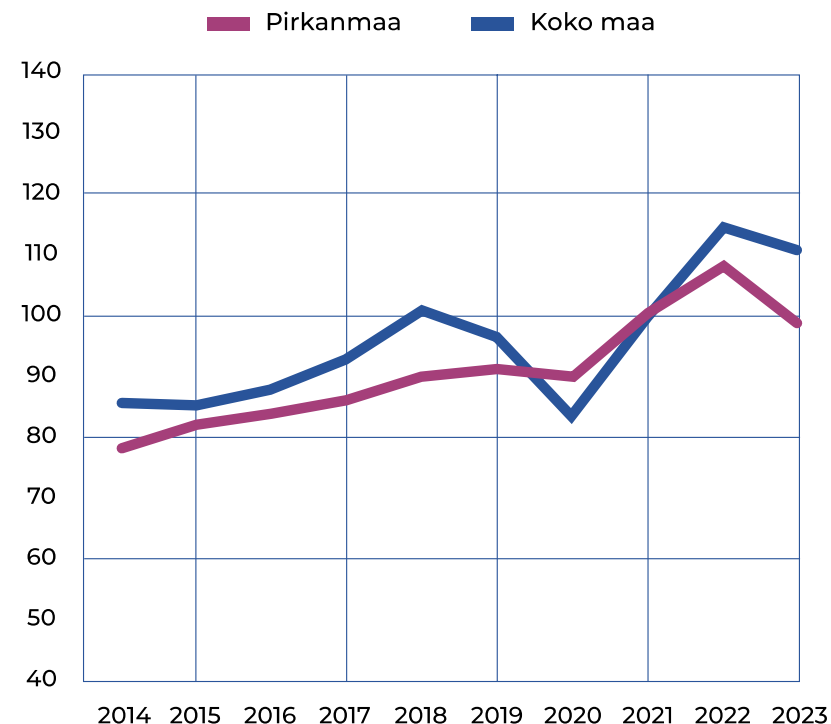
Toimipaikkoja 2023

-5,1 %

Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

NOKIAN RENKAAT OYJ · AMCOR FLEXIBLES VALKEAKOSKI OY · NOKIAN RASKAAT RENKAAT OY ·
TEKNIKUM OY · KIILTO OY · FORMICA IKI OY · MOLOK OY

Leomuovi satsaa energiatehokkuuteen

Teknisiä muovituotteita ja -osia valmistava Leomuovi tehostaa toimintaansa muun muassa energiaratkaisuilla. Viimeksi yhtiö on investoinut energiavarastoon.

Leomuovi tarjoaa teknisten muovituotteiden ja -komponenttien suunnittelu-, ruiskuvalu- ja -tiivistyspalvelua sekä muottien valmistusta, hankintaa ja huoltoa. Sopimusvalmistusta on useille toimialoille rakentamisesta metalliteollisuuteen ja terveydenhuoltoon. Lisäksi yrityksellä on omia muovituotteita hygieniakuivaimista aina ruokinta-automaatteihin ja hitsauksen suoja-
tarvikkeisiin saakka.

Tuotteiden valmistusprosessissa muovin kuumentaminen 300-asteiseksi ja valetun aihion jäädyttäminen vievät paljon energiaa. Energiankulutusta pyritään jatkuvasti vähentämään.

”Investoimme juuri Akaassa energiavarastojärjestelmään, jolla varaudumme jakeluhäiriöihin ja hintapiikkeihin sekä toimimme energiemarkkinoiden taajuuskorjausreservinä”, toimitusjohtaja **Risto Kalliainen** kertoo tuoreesta hankinnasta.

LÄMMÖN VARASTOINTI MINIMOI ÖLJYNKULUTUKSEN

ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä on vaikuttanut Leomuovin toimintaan, laitehankintoihin ja kierrätykseen jo pitkään. Esimerkiksi lämmöntalteenottojärjestelmä otettiin käyttöön Akaan tehdasinvestoinnin yhteydessä vuonna 2016.

TERVEISET PÄÄTTÄJILLE:

Yritysten toimintaa vaikeuttavat monimutkaiset ehdot ja dokumenttivaatimukset, jotka vievät resursseja, heikentävät kilpailukykyä ja hidastavat kasvua. Rakennetaan Suomeen hyvinvointivaltio, jossa viranomaisten ja yritysten yhteistyö sujuu tehokkaasti. Vältetään uusia viranomaisveloitteita, jotka vaikeuttaisivat yritysten toimintaa. Näin voimme varmistaa suomalaisen kilpailukyyn sekä kotimarkkinoilla että kansainvälisesti, ja pitää Suomen innovatiivisena ja menestyvänä maana.

Kuva: Paula Huvinen

Leomuovin toimitusjohtaja Risto Kalliainen.

”Muovin kuumentamisessa syntyvä lämpö hyödynnetään hallin lämmityksessä ja varastoidaan hallin lattiaan talvikaudeksi. Tämä on vähentänyt öljynkulutusta noin 30 000 litrasta 2 000 litraan. Nyt öljyä käytetään vain lämmityksen varajärjestelmänä tuotannon seisokkien aikana”, Kalliainen kertoo.

Leomuovissa hyödynnetään ilmajäähdytystä koneiden öljyn jäädyttämisessä, koska Suomessa ulkoilman lämpötila riittää hyvin lauhduttamaan öljyn 40-asteiseksi. ”Energiatehokkuus on yksi keino kilpailla Kaukoidän tuonnin kanssa.”

VERKOSTOITUMINEN VIE ETEENPÄIN

Kilpailussa pärjäämiseen Kalliainen suosittelee myös EU-tukien ja verkostoitumisen hyödyntämistä. Leomuovissa tukea on käytetty tuotesuunnitteluun ja viestinnän kehittämiseen. Kalliainen toimii aktiivisesti Muoviteollisuus ry:ssä, ja sekä kilpailijat että opiskelijat ovat tervetulleita tehdasvierailuille. Lisäksi yritys tukee paikallisyhteisöä urheiluseuran kautta ja työllistää palkkatuella kuntoutuvia henkilöitä.

”Erityisen ylpeä olen siitä, että palkkasimme kesäksi noin 40 kesätyöntekijää. Haluamme näin tehdä muoviteollisuutta tutuksi”, Kalliainen toteaa. •

Leomuovi Oy

TEKNISET MUOVITUOTTEET

Liikevaihto 13,2 miljoonaa 2023.

Työntekijöitä noin 90.

Tehtaat: Akaa, Kankaanpää
ja Uusikaupunki.

www

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / **Rakentaminen**
 Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Rakentaminen

Rakentamisen toimialalla vuosi 2023 kului haasteellisissa merkeissä. Kohonnut korkotaso ja varautuneet tunnelmat asuntokaupassa hidastivat uusia aloituksia. Vuoden 2023 liikevaihto laski 6,4 prosenttia. Vuoden 2024 ensimmäisen puolen vuoden aikana liikevaihdon lasku kiihtyi 15,7 prosenttiin.

4 003 M€
Liikevaihto 2023

-6,4 %
Liikevaihdon muutos

4 368
Toimipaikkoja 2023

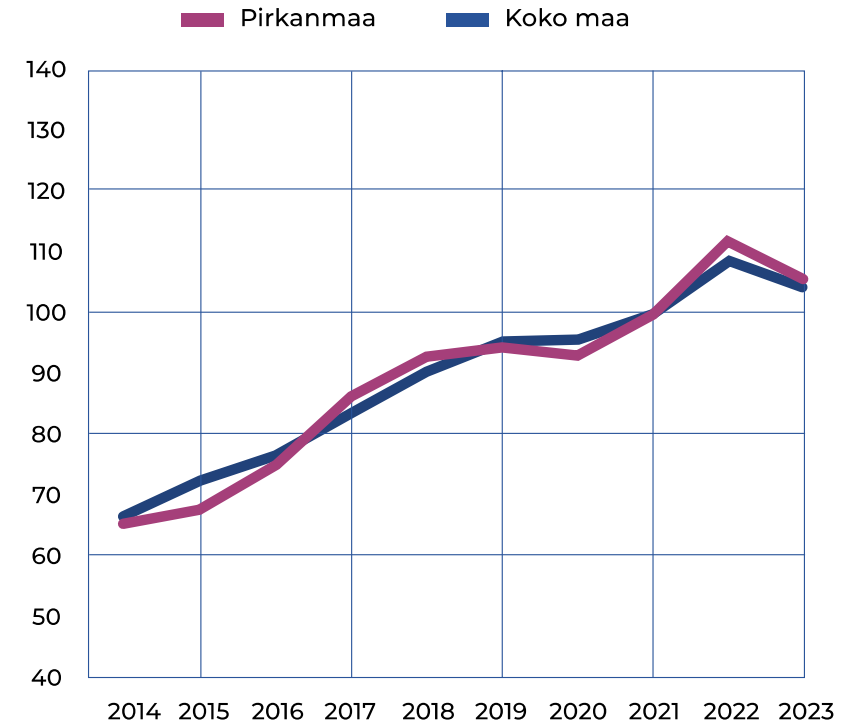
-15,7 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL F (41-43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

TAMPEREEN INFRA OY · YIT SUOMI OY · CAVERION SUOMI OY · ARE OY · NRC GROUP FINLAND OY ·
SKANSKA TALONRAKENNUS OY · LUJATALO OY

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen

Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Vähittäiskauppa

Inflaatio ja kuluttajien ostovoiman heikentyminen on haastanut kaupan toimialoja. Muuttovoittoisissa maakunnissa, kuten Pirkanmaalla, kauppa kuitenkin pystyy kehittymään suotuisasti. Kaupan toimialalta on saatu useita investointiuutisia vuoden 2023–2024 aikana. Vuoden 2024 ensimmäisen puolen vuoden aikana vähittäiskaupan liikevaihto oli 1,6 % laskussa.

4 132 M€

Liikevaihto 2023

0,9 %

Liikevaihdon muutos

2 452

Toimipaikkoja 2023

-1,6 %

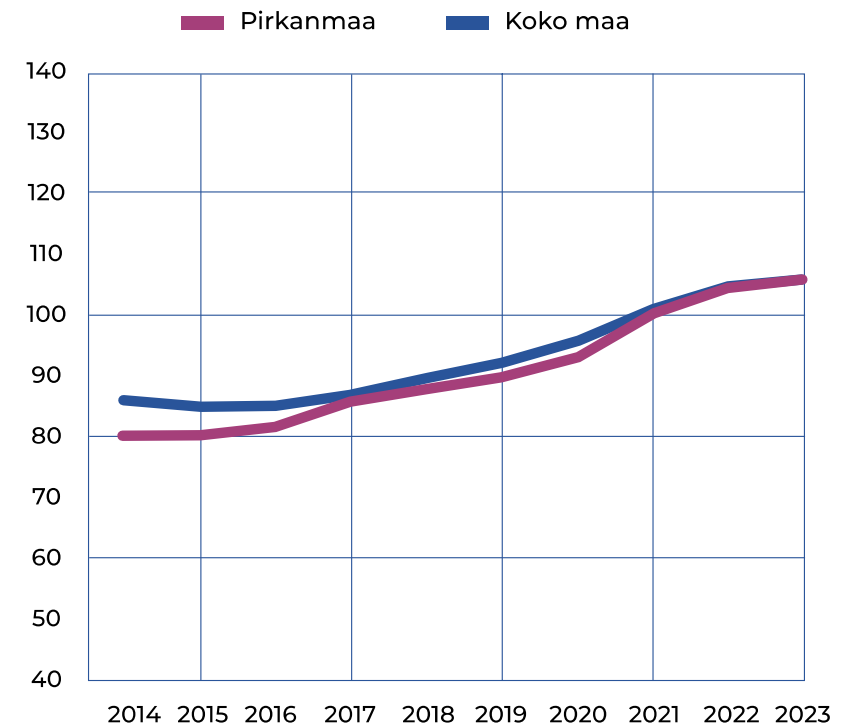
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL 47: Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

PIRKANMAAN OSUUSKAUPPA · KESKO OYJ · IKEA OY · POWER FINLAND OY · BAUHAUS & CO. KY ·
VERKKOKAUPPA.COM OYJ · STOCKMANN OYJ ABP

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / **Tukkukauppa** / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Tukkukauppa

Tukkukaupan liikevaihto pysyi käytännössä ennallaan vuonna 2023. Laskua vuotta aiempaan ajankohtaan oli 0,3 prosenttia. Vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotiskaudella tukkukaupan liikevaihto väheni 2,4 prosenttia.

7 869 M€
Liikevaihto 2023

-0,3 %
Liikevaihdon muutos

2 462
Toimipaikkoja 2023

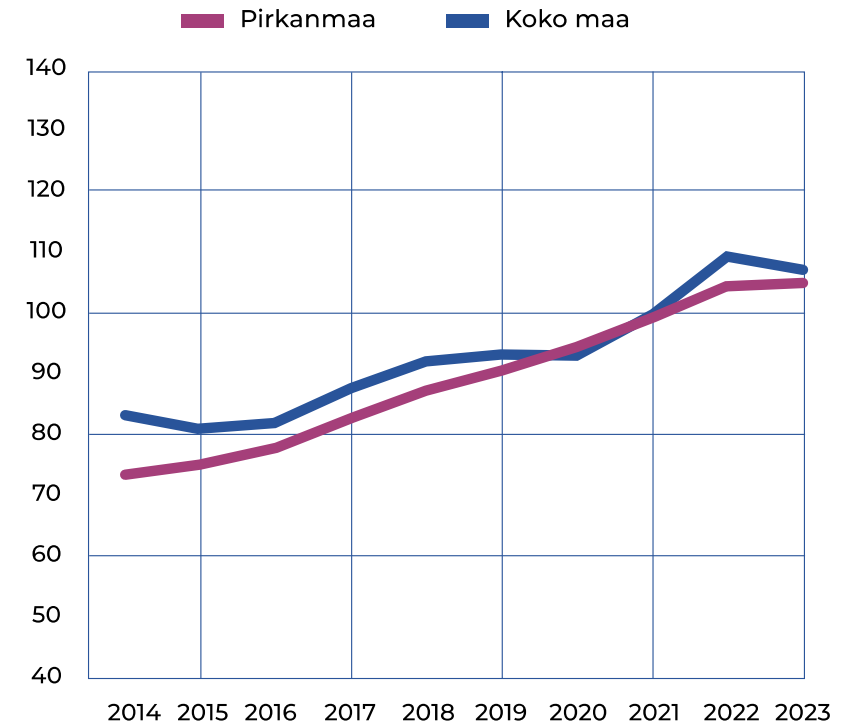
-2,4 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL 45-46: Tukkukauppa ja moottoriajoneuvojen kauppa

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

TAMRO OYJ · UPM-KYMMENE OYJ · F9 DISTRIBUTION OY · STARTAX FINLAND OY · ALSO FINLAND OY ·
TAMMER BRANDS OY · SANTEN OY

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

Vientirytykset uskovat talouden piristyvän

Pirkanmaan vientiteollisuus oli hyvässä vauhdissa vielä vuoden 2023 alussa. Ennätysuurten tilauskirjojen purkaminen ja tilausten toimitukset pitivät yritykset kiireisinä. Teollisuuden vientiliikevaihto kasvoi vuoden 2023 tammi-maaliskuun aikana lähes 15 prosenttia. Se ei kuitenkaan riittänyt kääntämään kasvuun koko vuoden liikevaihtoa, vaan se heikkeni vuonna 2023 -5,4 prosenttia. Tullin tilastoima maakunnan tavaraviennin arvo kuitenkin kasvoi 4,7 prosenttiin.

Maakunnan vientiliikevaihto vuonna 2023 oli 9,9 miljardia euroa. Suurin toimiala oli teknologiateollisuus, jonka vientiliikevaihto oli 6,2 miljardia euroa. Vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotisjaksolla vientiliikevaihto oli 2,4 % laskussa.

Tampereen kauppakamari

Tampereen Kauppakamari on Pirkanmaalla toimiva elinkeinoelämän edunvalvoja ja palvelija.

Lue lisää:

www

Se on huomattavasti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin, jossa liikevaihto on ollut lähes 10 % laskuvauhdissa.

”Uusien tilausten saaminen on ollut työn takana myös Pirkanmaan teollisuudessa. Silti hyviäkin uutisia isoista tilauksista kuulee tasaisin väliajoin. Ennustelaitosten näkymät ovat kohenemaan ja laskeva korkotaso vaikuttaa myös investointipäätöksiin. Se hyödyttää myös Pirkanmaan vientirytyksiä”, kommentoi kauppakamarin johtaja **Markus Sjölund**.

YRITYSVASTUU KORKEALLA JÄSENYRITYSTEN AGENDALLA

Suomalaisyrietykset ottavat Venäjän vastaiset pakotteet vakavasti, ja tunnistavat yleensä hyvin niiden kiertoyrietykset. Kiertäminen on kuitenkin monimutkaistunut, joten neuvontaa tarvitaan lisää. Tampereen kauppakamari on järjestänyt viime aikoina useita pakotteisiin liittyviä infotilaisuuksia yhdessä ulkoministeriön pakotteisiin ja muiden viranomaisten kanssa.

Tampereen kauppakamarin johtaja Markus Sjölund.

Kesän tilaisuudessa ennakoitiin EU:n 14:ttä pakotepakettia, joka tuli voimaan kesäkuun lopussa. Pakotepakettilla otetaan käyttöön merkittäviä toimia Venäjälle asetettujen pakotteiden kiertämisen estämiseksi.

Ulkoministeriön edustajien viesti oli, että Venäjän pakotteiden kiertämisen logiikka on muuttunut. Vielä vuosi sitten puhuttiin siitä, että Venäjä kiertää pakotteita yhden maan kautta. Nyt kiertäminen tapahtuu usean maan kautta siten, että tuote kulkee esimerkiksi Turkin ja Kazakstanin kautta Venäjälle. Reitit, yritysjärjestelyt ja rahansiirrot ovat monimutkaistuneet.

Yksi keskeinen viesti tapahtumassa oli, että yritysten tulisi viimeistään nyt tarkistaa, että kauppasopimukset ovat ajan tasalla. ”Ei jälleenvientiä Venäjälle” lauseketta kannattaa hyödyntää. Kaiken kaikkiaan henkilöstön koulutus pakoteasioissa on erittäin tärkeää. Ulkoministeriö on julkaissut yritysten avuksi kaikille avoimen ja maksuttoman verkkokurssin. •

Teknolgiateollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / **Elämystalous** / Majoitus ja ravitsemisala / Liike-elämän palvelut

Elämystalous

1 996 M€

Liikevaihto 2022

6,3 %

Liikevaihdon muutos

6 776

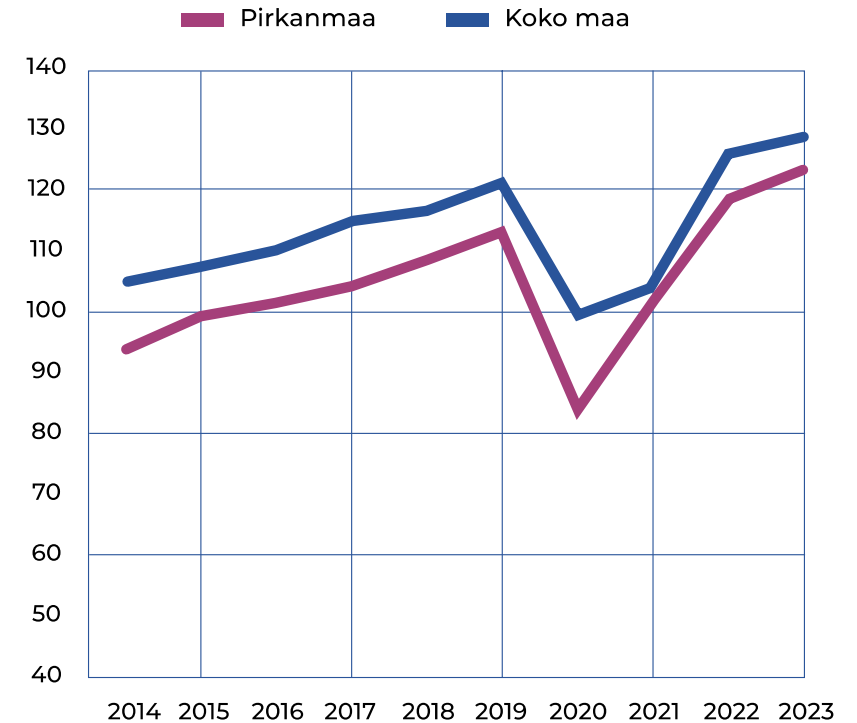
Toimipaikkoja 2023

-2,3 %

Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / **Majoitus ja ravitsemisala** / Liike-elämän palvelut

Majoitus ja ravitsemisala

Vuonna 2023 liikevaihto kasvoi 11,4 prosenttia edellisvuotta suuremmaksi. Toimialan liikevaihdon kasvu hidastui vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuotisjaksolla -1,6 prosentin laskuun. Kuluttajien ostovoima ja yleinen kustannustason nousu haastaa myös majoitus- ja ravintola-alaa.

916 M€

Liikevaihto 2023

11,4 %

Liikevaihdon muutos

1 575

Toimipaikkoja 2023

-1,6 %

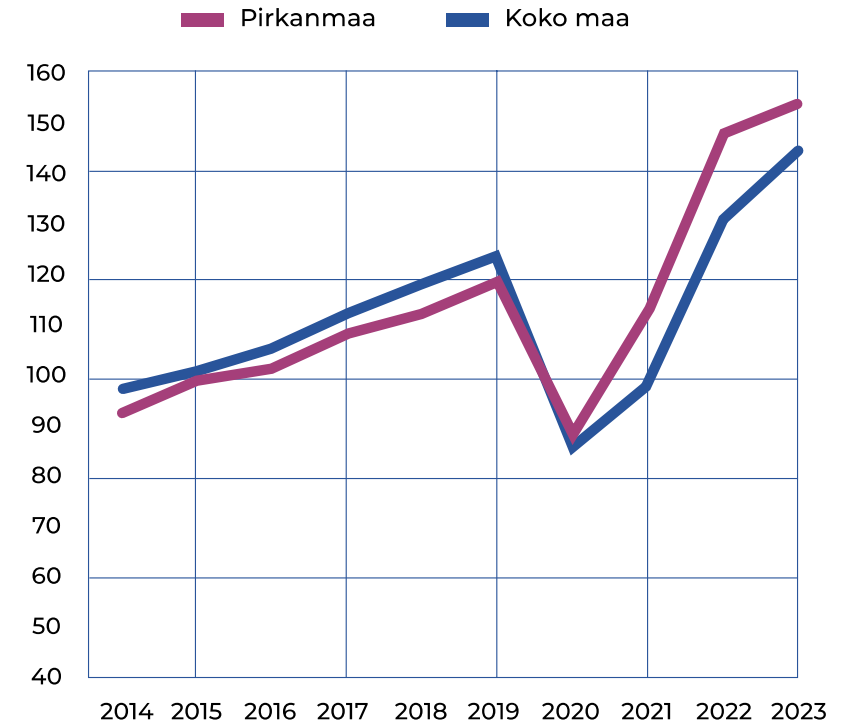
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL I (55-56): majoitus ja ravitsemistoiminta

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

PIRKANMAAN OSUUSKAUPPA · PIRKANMAAN VOIMIA OY · SOKOTEL OY · HOLIDAY CLUB RESORTS OY ·
TAMPEREEN PANIMORAVINTOLA OY · JUVENES OY · NORLANDIA CARE OY

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

Teknologiäteollisuus / Informaatio ja viestintä / Elintarviketeollisuus / Metsäteollisuus / Kemikaalit, kumi ja muovi / Rakentaminen
 Vähittäiskauppa / Tukkukauppa / Elämystalous / Majoitus ja ravitsemisala / **Liike-elämän palvelut**

Liike-elämän palvelut

Pirkanmaalla liike-elämää palvelevat toiminnot kuten vakuutusrahoitus-, kiinteistö- ja henkilöstöpalveluita tarjoavien yritysten liikevaihto on kehittynyt suotuisasti. Vuoden 2023 vuoden aikana toimialan yritysten liikevaihto kasvoi 4,3 prosenttia. Vuonna 2024 kasvu hidastui ollen enää 0,6 prosenttia.

4 468 M€
Liikevaihto 2023

4,3 %
Liikevaihdon muutos

9 192
Toimipaikkoja 2023

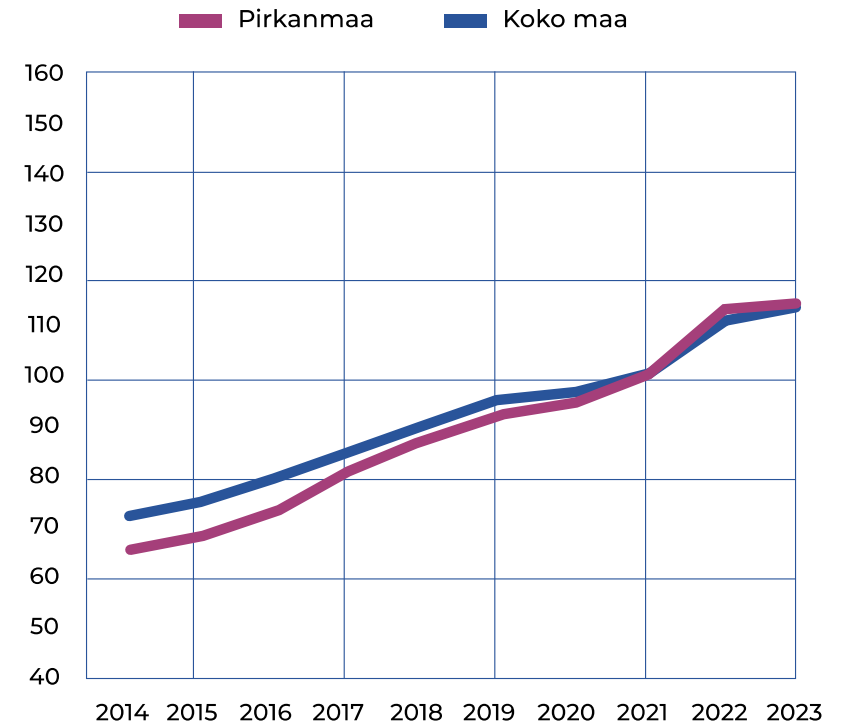
0,6 %
Liikevaihdon muutos 1. puolivuotta 2024

TOL K (64-66): rahoitus- ja vakuutustoiminta, TOL L (68): kiinteistöalan toiminta,
 TOL M (69-75): ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta,
 TOL N (77-82): hallinto- ja tukipalvelutoimi

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

ISS PALVELUT OY · POHJOLA VAKUUTUS OY · ADECCO FINLAND OY · SOL PALVELUT OY ·
 REKRYTOINTIPALVELU SIHTI OY · RAMBOLL FINLAND OY

Liikevaihdon trendivertailu 2021=100

TAMPERE.
FINLAND

PIRKANMAAN TALOUSKATSAUS 2024

JULKAISIJAT

Business Tampere

www.businesstampere.com

Pirkanmaan liitto

www.pirkanmaa.fi

Pirkanmaan Yrittäjät

www.pirkanmaanyrittajat.fi

Tampereen kauppakamari

www.tampereenkauppakamari.fi

LÄHTEET

Tilastokeskus

Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

TOIMITUS JA TAITTO

Tulus Oy

KANSIKUVA

Marjo Lalli / A-Insinöörit

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

 Yrittäjät

 PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION